

# اقتصاد برنج مازندران؛ بررسی مزیت نسبی و راهبردهای بهبود آن

محمدقلی موسی نژاد

استاد دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس

مجید حسینی مقدم

کارشناس ارشد تحقیقات اقتصاد کشاورزی

پرتال جامع علوم انسانی

## ۱. مقدمه

برنج (به همراه گندم)، یکی از دو کالای استراتژیک و مهم غذایی است. سیاستگذاران و برنامه‌ریزان هر کشوری اغلب برای این دو کالای اساسی جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد کشاورزی و توسعه اقتصادی در نظر می‌گیرند. در کشور ما تولید این دو کالا با وجود سطح وسیع آن، هنوز به حد کفایت نرسیده است و بیش از ۱۵ درصد نیازها باید از خارج تأمین شود. با توجه به حساسیت این دو کالا، دولت از تولید آنها حمایت می‌کند. یقیناً سیاستهای حمایتی نیاز به ابزارهایی دارد که از

آن جمله اطلاع از وجود مزیت نسبی است. آگاهی از مزیت نسبی می‌تواند جهت و میزان سیاستهای حمایتی دولت را مشخص کند. بنابراین در این تحقیق که مطالعه بر روی اقتصاد برنج مازندران است از این ابزارها استفاده شده است.

در مورد اهمیت کشت برنج در مازندران باید گفت که اقتصاد این استان بر پایه کشاورزی با محوریت کشت برنج استوار است. به طوری که طبق آمار (سال ۱۳۷۲) ۵۰ درصد سطح زیر کشت محصولات سالانه و ۶۳ درصد تولیدات (بر حسب تن) مربوط به مازندران را به خود اختصاص داده است. همچنین آمار مقایسه‌ای وضعیت سطح زیر کشت و تولید برنج مازندران نسبت به ایران، قاره آسیا و جهان در جدول صفحه بعد نشان داده شده است.



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

تولید (۱۰۰۰ تن)

سطح زیر کشت (۱۰۰۰ هکتار)

۱۹۹۳(۷۲)	۱۹۹۲(۷۱)	۱۹۹۱(۱۳۷۰)	۱۹۹۳(۷۲)	۱۹۹۲(۷۱)	۱۹۹۱(۱۳۷۰)	
۵۲۷۱۰۳	۵۲۶۶۴۳	۵۱۷۴۱۰	۱۴۶۸۶۷	۱۴۷۵۵۴	۱۴۷۸۱۶	جهان
۴۸۱۱۳۱	۴۸۰۴۹۷	۴۷۴۱۳۰	۱۳۰۷۲۹	۱۳۰۹۷۲	۱۳۲۲۴۰	آسیا
%۹۱	%۹۱	%۹۲	%۸۹	%۸۹	%۸۹	آسیا نسبت به جهان (درصد)
۲۲۸۱	۲۳۶۴	۲۳۵۷	۵۸۸	۵۹۷	۵۷۳	ایران
%۰/۴۷	%۰/۴۹	%۰/۵	%۰/۴۵	%۰/۴۵	%۰/۴۳	ایران نسبت به آسیا (درصد)
%۰/۴۳	%۰/۴۵	%۰/۴۵	%۰/۴۰	%۰/۴۰	%۰/۳۸	ایران نسبت به جهان (درصد)
۹۳۱	۱۰۸۵	۱۰۴۲	۲۱۸	۲۲۲	۲۲۱	مازندران <sup>(۱)</sup>
%۴۱	%۴۵	%۴۴	%۳۷	%۳۸/۶	%۳۸	مازندران نسبت به ایران (درصد)
%۰/۱۹	%۰/۲۲	%۰/۲۲	%۰/۱۶	%۰/۱۷	%۰/۱۷	مازندران نسبت به آسیا (درصد)
%۰/۱۸	%۰/۲۰	%۰/۲۰	%۰/۱۵	%۰/۱۵	%۰/۱۵	مازندران نسبت به جهان (درصد)

۱. بدون احتساب گرگان و گنبد می‌باشد. ضمناً ارقام بالای سطح زیر کشت و تولید بسیاری از کشورها که در آمار قاره‌ای و جهانی آمده است بخاطر کشتهای متعدد در هر سال است که در کشور ما بخصوص مازندران به دلیل مسائل متعدد جایگاهی ندارد. بنابراین با اصلاح امور زیربنایی و فراهم آوردن بعضی شرایط می‌توان از اقلیم مناسب منطقه به نحو مطلوب استفاده کرد.



طرح از نوکانستانی

## اقتصاد برنج مازندران ...

همان‌طور که در جدول مشخص شده است، از نظر سطح زیرکشت و تولید، سهم مازندران نسبت به آسیا و جهان کمتر از ۰/۵ درصد می‌باشد. در حالی که نسبت به کل کشور ۳۷ درصد سطح زیرکشت و ۴۱ درصد تولید در سال ۱۳۷۲ بوده است. تولید سرانه شلتوک مازندران به طور متوسط ۳۴۷ کیلوگرم در هکتار است.<sup>(۱)</sup>

با در نظر گرفتن ۶۲ کیلوگرم مصرف سرانه خوراکی برنج در مازندران و کسر مصرف بذری (شلتوک) در هکتار، حدود ۶۸۳<sup>(۲)</sup> هزار تن شلتوک (۴۱۰ هزار تن برنج سفید) قابل صدور است. ضمناً اگر خالص واردات (صادرات - واردات) را با میزان تولید داخلی جمع و مقدار مصرف بذری سال بعد را از آن کم کنیم مجموعاً ۷۰۷/۰۵۰/۲۴۹۷۰۰ تن برنج سفید در دسترس خواهد بود حال اگر شلتوک تولیدی مازندران را با نرخ تبدیل ۶۰ درصد به برنج محاسبه کنیم و همچنین مصرف بذری سال آینده را به ازای هر هکتار ۷۵ کیلوگرم شلتوک در نظر بگیریم و بعد از تبدیل به برنج از آن کسر کنیم در کل ۴۹/۵۴۸۵۸۸ تن برنج در مازندران برای تغذیه در دسترس خواهد بود که ۲۲ درصد نیاز غذایی سالانه کشور را تأمین می‌کند. بنابراین اهمیت و جایگاه ویژه مازندران بخوبی به زبان آمار مشخص است. از طرفی تهیه مواد غذایی موردنیاز مردم (بخصوص محصولات استراتژیکی نظیر برنج) به عنوان مهمترین مسئله اقتصادی در کشور مطرح است بنابراین باید شیوه‌های تولید قدیم را ارزیابی کنیم، محدودیتها را بشناسیم و شیوه‌های تولیدی را برگزینیم که بیشترین محصول را با کمترین هزینه و با در نظر داشتن امکانات موجود به بار آورد.

محدودیت‌های مختلفی بر عملکرد و تولید محصولات کشاورزی تأثیر می‌گذارد که به طور کلی به دو قسمت بیولوژیکی و اقتصادی تقسیم می‌شود.

۱. جمعیت منطقه مازندران براساس سرشماری سال ۱۳۷۰ و همچنین در نظر گرفتن نرخ رشد برای سال ۷۲- ۲۶۸۲۷۷۴ نفر برآورد گردیده است.

۲. مصرف سرانه مازندران به طور متوسط ۶۲ کیلوگرم برنج با احتساب نرخ تبدیل ۶۰ درصد برای شلتوک به برنج به ازاء هر نفر ۱۰۳ کیلوگرم شلتوک خواهد بود که در جمعیت ضرب گردیده و ۲۷۶۳۲۵۷۶۳ کیلوگرم به دست آمده و سطح زیرکشت در ۷۵ کیلوگرم ضرب و مقدار مصرف بذری ۱۶۳۶۱۸۵۰ کیلوگرم به دست آمده است که از تولید سال ۷۲ کسر شده است.

۱. محدودیتهای بیولوژیکی (واریته محصول، علفهای هرز، آفات و بیماریها، مسائل خاک و آب و حاصلخیزی خاک) همچنین ممکن است به علت استفاده بیش از حد و یا عدم استفاده زارعین از سموم دفع آفات و کودهای شیمیایی باشد که در نهایت بر استفاده نامناسب نهاده‌های تولید اشاره دارد.

۲. محدودیتهای اقتصادی نیز مربوط به شرایط اقتصادی است که مانع زارعین از استفاده تکنولوژی توصیه شده می‌شود که عبارت است از هزینه و درآمد، اعتبارات بانکی دانش، دسترس به نهاده‌ها، درجه عدم قطعیت، اولویتهای احتمال خطر و...

بنابراین برای رشد و توسعه کشاورزی باید در رفع هر دو محدودیت با هم تلاش کرد به عبارتی اکولوژی با اکونومی شعار عمل کار کشاورزی قرار گیرد تا بشود موانعی که موجب عدم استفاده بهینه منابع است از میان برداشت، در شعار اکونومی مسئله سودآور شدن فعالیت در رأس قرار می‌گیرد. برای سودآور شدن فعالیت عواملی از قبیل کارایی و مزیت نسبی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

در این مقاله ابتدا به بررسی مسئله مزیت نسبی برنج تولیدی مازندران و همچنین کل کشور خواهیم پرداخت و سپس با توجه به یافته‌های تحقیقاتی عوامل مؤثر در مزیت نسبی، کاهش هزینه و در نهایت افزایش تولید و استمرار نظام تولید مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

## ۲. مزیت نسبی

آدام اسمیت در کتاب ثروت ملل چنین بیان می‌کند "اگر کشوری کالایی را با مقدار کار کمتر، ارزانتر از قیمتی که خودمان تولید می‌کنیم به ما عرضه کند بهتر آن است که بهایش را با کالایی که تولید می‌کنیم و مزیت نسبی در تولید آن داریم پرداخت کنیم" بر این اساس یک کشور از تجارت بهره منافی خواهد گرفت. مزیت نسبی اطلاعات زیادی را در زمینه‌های سیاستگذاری داخلی و خارجی ارائه می‌دهد. از لحاظ داخلی، برای تخصیص منابع بین کالاها تصمیمگیری می‌کند و به دولت در برنامه‌های حمایتی جهت می‌دهد. از لحاظ تجارت خارجی مشخص می‌کند که سیاست

جایگزینی واردات و تشویق صادرات چگونه تنظیم شود.

مزیت نسبی را از نسبت ارزش افزوده داخلی و خارجی هر کالا می‌توان محاسبه کرد. همچنین وجود مزیت نسبی را می‌توان از تفاضل قیمت‌های واقعی و جهانی در مبدأ ورودی<sup>(۱)</sup> به یک کشور مشخص کرد. در تحقیق حاضر از این روش استفاده شده است.

مزیت نسبی برای گونه‌های مختلف برنج در مبدأ ورودی و برای سال ۱۳۷۲ در سطح کل کشور و همچنین در مازندران محاسبه و مقایسه کردیم. نرخ ارز را ۳۰۰۰ ریال برای هر دلار در نظر گرفتیم. نتایج محاسبات در جداول شماره ۱ الی ۸ ارائه شده است. از طرفی بازار برنج کشور یک بازار باز است بنابراین شرایط بازار رقابت کامل را همان شرایط بازار جهانی فرض کردیم. به عبارت دیگر، در شرایط رقابت کامل تفاوتی بین قیمت داخلی برنج با قیمت جهانی آن نخواهد بود. کشورهای عمده صادرکننده برنج آمریکا، EEC، آرژانتین، استرالیا و تایلند می‌باشند. لذا قیمت این کشورها مبنای مقایسه با شرایط داخلی در نظر گرفته شده است. و در آخر با توجه به تأثیرپذیری مزیت نسبی کالا از تغییرات و نوسانات نرخ ارز، با تحلیل حساسیت دامنه پایداری مزیت نسبی کالا از تغییرات و نوسانات نرخ ارز، با تحلیل حساسیت دامنه پایداری مزیت نسبی را نسبت به نرخ ارز محاسبه کردیم، همچنین برای حالتی که دارای مزیت نسبی نیستیم، نرخ ارزی که بتواند مزیت نسبی ایجاد کند را محاسبه کردیم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

## ۱.۲. مزیت نسبی برنج دانه بلند مرغوب

نتایج محاسبه مزیت نسبی برای این گونه برنج در جدول‌های شماره ۱ و ۲ به ترتیب برای برنج کشور و مازندران گزارش شده است.

۱. مبدأ ورودی این تحقیق بندرعباس در نظر گرفته شد.

جدول ۱. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه بلند مرغوب کشور

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۳۹۰/۶	۸۲۲/۲	۳۳۵	۴۰۶/۴	۳۰۲/۴
قیمت FOB ایران	۴۴۳/۴	۴۴۳/۴	۴۴۳/۴	۴۴۳/۴	۴۴۳/۴
مزیت نسبی	-۵۲/۸	۳۷۸/۸	-۱۰۸/۴	-۳۷	-۱۴۱
نرخ دلاری که براساس آن مزیت خواهیم داشت	۲۶۴۳	۵۵۶۳	۲۲۶۷	۲۷۵۰	۲۰۴۶
درصد تغییر نسبت به قیمت رسمی	-۱۳/۵	+۸۵	-۳۲	-۹	-۴۶/۶

جدول ۲. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه بلند مرغوب مازندران (دلار در هر تن)

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۳۹۰/۶	۸۲۲/۲	۳۳۵	۴۰۶/۴	۳۰۲/۴
قیمت FOB مازندران	۳۸۷	۳۸۷	۳۸۷	۳۸۷	۳۸۷
مزیت نسبی	۳/۶	۴۳۵/۲	-۵۲	۱۹/۴	-۸۴/۶
نرخ دلاری که براساس آن مزیت خواهیم داشت	۳۰۲۸	۶۳۷۳	۲۵۹۷	۳۱۵۰	۲۳۴۴
درصد تغییر نسبت به قیمت رسمی	+۰/۹	+۱۱۲	-۱۵/۵	+۵	-۲۱/۸

همان طور که در جداول ۱ و ۲ مشاهده می‌شود برنج کشور تنها نسبت به EEC دارای مزیت نسبی است ولی برنج دانه بلند مرغوب تولیدی مازندران نسبت به EEC، امریکا و استرالیا دارای مزیت نسبی می‌باشد. ضمناً اگر در ارزش نرخ دلار نسبت به ریال ۱۵/۵ درصد کاهش داشته باشیم نسبت به آرژانتین و در صورت کاهش ۲۱/۸ (# ۲۲ درصد) نسبت به تایلند مزیت نسبی



اقتصاد برنج مازندران ...

خواهیم داشت در صورتی که برای داشتن مزیت نسبت به تایلند برنج تولیدی کشور باید ۴۶/۶ درصد کاهش در قیمت دلار داشته باشیم. این مزیت نسبی مازندران نسبت به سایر نقاط به علت وجود منابع فراوانتر و همچنین کارایی بیشتر منابع است.

۲.۲. مزیت نسبی برنج دانه بلند پرمحصول

جدول ۳. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه بلند پرمحصول کشور

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۳۹۰/۶	۸۲۲/۲	۳۳۵	۴۰۶/۴	۳۰۲/۴
قیمت FOB ایران	۳۰۳	۳۰۳	۳۰۳	۳۰۳	۳۰۳
مزیت نسبی	۸۷/۶	۵۱۹/۲	۳۲	۱۰۳/۴	-۰/۶
نرخ دلاری که براساس آن مزیت خواهیم داشت	۳۸۶۷	۱۸۴۰	۳۳۱۷	۴۰۲۴	۲۹۹۴
درصد تغییر نسبت به قیمت رسمی	+۲۸/۹	+۱۷۱	+۱۰/۵	۳۴	-۰/۲

جدول ۴. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه بلند پرمحصول مازندران

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۳۹۰/۶	۸۲۲/۲	۳۳۵	۴۰۶/۴	۳۰۲/۴
قیمت FOB مازندران	۳۳۴/۵	۳۳۴/۵	۳۳۴/۵	۳۳۴/۵	۳۳۴/۵
مزیت نسبی	۵۶/۱	۴۸۷/۷	۰/۵	۷۱/۹	-۳۲/۱
نرخ دلاری که براساس آن مزیت خواهیم داشت	۳۵۰۳	۷۳۷۴	۳۰۰۴	۳۶۴۵	۲۷۱۲
درصد تغییر نسبت به قیمت رسمی	+۱۶/۷	+۱۴۵/۸	+۰/۱۳	+۲۱/۵	-۹/۶

همان طور که مشاهده می شود برنج دانه بلند بر محصول مازندران نسبت به متوسط کشور از قیمت بالاتری برخوردار است ولی براساس اطلاعات جدولها تنها نسبت به تایلند مانند متوسط کشور مزیت نسبی نخواهیم داشت که اگر در ارزش دلار ۹/۶ درصد کاهش داشته باشیم در این مورد هم مزیت خواهیم داشت که در ارتباط با متوسط کشور کاهش ۰/۲ درصدی در ارزش دلار نیز باعث وجود مزیت نسبت به تایلند می شود. لازم به ذکر است قیمت این نوع برنج در مازندران (به علت هزینه بالاتر) بیشتر از متوسط قیمت FOB کشور است.

### ۳.۲. مزیت نسبی برنج دانه متوسط مرغوب کشور

سومین گروه برنج مورد بررسی این تحقیق، برنج دانه متوسط مرغوب است که مزیت نسبی آن در سطح کشور و مازندران محاسبه و در جدول ۵ و ۶ نشان داده شده است.

جدول ۵. قیمت های CIF با قیمت FOB برنج دانه متوسط مرغوب کشور

تایلند	استرالیا	آرژانتین	EEC	امریکا	شرح
۳۰۲/۴	۴۰۶/۴	۳۳۵	۸۲۳	۳۹۰/۶	قیمت CIF کشورهای صادرکننده
۴۸۴	۴۸۴	۴۸۴	۴۸۴	۴۸۴	قیمت FOB ایران
-۱۸۱/۶	-۷۷/۶	-۱۴۹	۳۳۹	-۹۳/۴	مزیت نسبی
۱۸۷۴	۲۵۱۹	۲۰۷۶	۵۱۰۱	۲۴۲۱	نرخ دلاری که براساس آن مزیت خواهیم داشت
-۳۷/۵	-۱۶	-۳۰/۸	+۷۰	-۱۹/۳	درصد تغییر نسبت به قیمت رسمی

اقتصاد برنج مازندران ...

جدول ۶. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه متوسط مرغوب مازندران

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۳۹۰/۶	۸۲۳	۳۳۵	۴۰۶/۴	۳۰۲/۴
قیمت FOB مازندران	۳۶۹	۳۶۹	۳۶۹	۳۶۹	۳۶۹
مزیت نسبی	۲۱/۶	۴۵۴	-۳۴	۳۷/۴	-۶۶/۶
نرخ دلاری که براساس آن مزیت خواهیم داشت	۳۱۷۵	۶۶۹۱	۲۷۳۳	۳۳۰۴	۲۴۵۸
درصد تغییر نسبت به قیمت رسمی	+۵/۸	+۱۲۳	-۹/۲	+۱۰/۱	-۱۸/۰۶

به نظر می‌رسد برنج دانه متوسط مرغوب کل کشور فقط در مقایسه با EEC مزیت نسبی دارد. اما تولید این برنج در مازندران حداقل نسبت به امریکا، EEC و استرالیا مزیت نسبی دارد. در مورد کل کشور جهت مزیت نسبی به تایلند و به طور طبیعی کل کشورهای مورد بررسی نیاز به ۳۷/۵ درصد کاهش در ارزش دلار است ولی در مورد مازندران فقط ۱۸ درصد کاهش ایجاد مزیت نسبی می‌کند قیمت FOB در استان ۲۴ درصد کمتر از مقدار متوسط مربوط به کل کشور است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

۴.۲. مزیت نسبی برنج دانه کوتاه

جداول ۷ و ۸ نتایج مربوط به مزیت نسبی برنج دانه کوتاه مازندران و کل کشور را نشان

می‌دهد.

جدول ۷. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه کوتاه کشور

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۳۹۰/۶	۸۲۲/۲	۳۳۵	۴۰۶/۴	۳۰۲/۴
قیمت FOB ایران	۳۱۶/۲	۳۱۶/۲	۳۱۶/۲	۳۱۶/۲	۳۱۶/۲
مزیت نسبی	۷۴/۴	۵۰۶	۱۸/۸	۹۰/۲	-۱۳/۸
نرخ دلاری که براساس آن مزیت خواهیم داشت	۳۷۰۶	۷۸۰۰	۳۱۷۸	۳۸۵۶	۲۸۶۹
درصد تغییر نسبت به قیمت رسمی	+۲۳/۵	+۱۶۰	+۵/۹	+۲۸/۵	-۴/۴

جدول ۸. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه کوتاه مازندران

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۳۹۰/۶	۸۲۲/۲	۳۳۵	۴۰۶/۴	۳۰۲/۴
قیمت FOB مازندران	۲۲۸	۲۲۸	۲۲۸	۲۲۸	۲۲۸
مزیت نسبی	۱۶۲/۶	۵۹۴/۲	۱۰۷	۱۷۸/۴	۷۴/۴
نرخ دلاری که براساس آن مزیت خواهیم داشت	۵۱۳۹	۱۰۸۱۸	۴۴۰۸	۵۳۴۷	۳۹۷۹
درصد تغییر نسبت به قیمت رسمی	+۷۱/۳	+۲۶۰	+۴۷	+۷۸/۲	+۳۲/۶

## اقتصاد برنج مازندران ...

به طوری که مشاهده می‌شود در حالتی که برنج دانه کوتاه کل کشور نسبت به تایلند مزیت نخواهد داشت ولی در مازندران در همه حالات مزیت خواهیم داشت در ارتباط با متوسط کشور اگر در ارزش دلار ۴/۴ درصد کاهش داشته باشیم نسبت به تایلند مزیت خواهیم داشت و در مورد مازندران اگر در ارزش دلار نسبت به ریال ۳۲/۶ درصد افزایش داشته باشیم کشاورزان مزیت خواهیم داشت. قیمت FOB مازندران ۲۸ درصد کمتر از مقدار متوسط FOB محاسبه شده برای کل کشور است.

### ۵.۲. کیفیت در مزیت نسبی برنج

آن چه که در ارتباط با مزیت نسبی مورد مطالعه قرار گرفت از لحاظ هزینه گروههای مختلف برنج بود، حال ارزش ذهنی (کیفیت) را که مصرف‌کنندگان برای بعضی ارقام برنج دارند را به صورت پرداخت بیشتر و به صورت کمی در مسئله استفاده می‌کنیم براساس دو سناریوی مختلف این مسئله مورد بررسی قرار گرفت.

الف) سناریو اول: مصرف‌کننده داخلی برای برنج دانه بلند مرغوب نسبت به برنج پرمحصول وارداتی حدود ۳۰ درصد اضافه ارزش قائل است. در این جا فرض می‌شود در سطح بین‌المللی حدود نصف آن یعنی ۱۵ درصد اضافه ارزش متحمل باشد در این صورت می‌توان ۱۵ درصد به ارزش برنج کشورهای مورد بررسی افزود.

جدول ۹. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه بلند مرغوب کشور با در نظر گرفتن کیفیت

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۴۴۴/۱۵	۹۴۳/۶	۳۸۱/۱	۴۶۳/۵	۳۴۶
قیمت FOB ایران	۴۴۳/۴	۴۴۳/۴	۴۴۳/۴	۴۴۳/۴	۴۴۳/۴
مزیت نسبی	۰/۷۵	۵۰۰/۲	۰۶۲/۳	۲۰/۱	-۹۷/۴

جدول ۱۰. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه بلند مرغوب مازندران با در نظر گرفتن کیفیت

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۴۴۴/۱۵	۹۴۳/۶	۳۸۱/۱	۴۶۳/۵	۳۴۶
قیمت FOB مازندران	۳۸۷	۳۸۷	۳۸۷	۳۸۷	۳۸۷
مزیت نسبی	۵۷/۱۵	۵۵۶/۶	-۵/۹	۷۶/۵	-۴۱

همان طور که در جداول ۹ و ۱۰ مشاهده می‌شود، در حالت جدید برنج دانه بلند مرغوب کشور نسبت به آمریکا، EEC و استرالیا مزیت نسبی خواهد داشت. در صورتی که در حالت قبل (مسئله کیفیت دیده نشده بود) تنها نسبت به EEC مزیت داشتیم.

در مورد مازندران با وجودی که همچنان نسبت به سه کشور مزیت داریم ولی مزیت نسبی نسبت به آرژانتین از ۵۲- به ۵/۹- تقلیل یافته است در واقع از لحاظ قدرت رقابت شرایط بهتری نسبت به گذشته نشان می‌دهد. در مورد تایلند نیز مزیت نسبی از لحاظ عددی به نصف تقلیل می‌یابد.

ب) سناریو دوم: برنج دانه کوتاه در داخل کشور در مقایسه با برنج وارداتی از دیدگاه مصرف‌کننده داخلی باید حدود ۲۰ درصد کاهش ارزش داشته باشد. در این حالت فرض شده است که در سطح بین‌المللی نیز ۲۰ درصد کاهش ارزش وجود دارد.

جدول ۱۱. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه کوتاه کشور با در نظر گرفتن کیفیت

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۲۵۲	۷۰۳/۲	۳۰۸/۷	۳۶۶/۵۷	۲۶۵/۵۶
قیمت FOB ایران	۳۱۶/۲	۳۱۶/۲	۳۱۶/۲	۳۱۶/۲	۳۱۶/۲
مزیت نسبی	-۶۴/۲	۳۸۷	-۷/۵	۵۰/۳۷	-۵۰/۶۴

اقتصاد برنج مازندران ...

جدول ۱۲. قیمت‌های CIF با قیمت FOB برنج دانه کوتاه مازندران با در نظر گرفتن کیفیت

شرح	امریکا	EEC	آرژانتین	استرالیا	تایلند
قیمت CIF کشورهای صادرکننده	۲۵۲	۷۰۳/۲	۳۰۸/۷	۳۶۶/۵۷	۲۶۵/۵۶
قیمت FOB مازندران	۲۲۸	۲۲۸	۲۲۸	۲۲۸	۲۲۸
مزیت نسبی	۲۴	۴۷۵/۲	۸۰/۷	۱۳۸/۵۷	۳۷/۵۶

همان طور که مشاهده می‌شود در حالت جدید برنج دانه کوتاه کل کشور در برابر ۲ کشور امریکا و آرژانتین مزیت خود را از دست خواهد داد. در صورتی که در حالت قبل تنها نسبت به تایلند فاقد مزیت نسبی بود. اما در مازندران و در شرایط جدید نیز همچنان مزیت نسبی در برابر همه کشورهای مورد بررسی مشاهده می‌شود.





ثرويشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگي  
پرتال جامع علوم انسانی